

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/2052
Toplantı Tarihi/Sayısı : 4.7.2024/43
Karar Numarası : 2024/608
Başvuran : N. Ç.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : 1- Bayburt Valiliği Merkez İlçe Jandarma Komutanlığı
2- Bayburt M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
3- Manavgat S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın; Bayburt M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan Manavgat S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiği, çıkış işlemleri gerçekleştirilirken ağız içi arama uygulamasına zorlandığı, nakil sırasında yalnızca lavabo ihtiyacını gidereceği sırada kelepçesinin çıkarıldığı, detaylı aramaya itiraz etmesi nedeniyle hakkında disiplin soruşturması başlatıldığı, halihazırda bulunduğu Kurumda yalnızca haftada bir gün mektup çıkışının yapıldığı, nakil sonrasında bazı eşyalarının kendisine verilmediği, üç kişilik koğuşta tek başına kaldığı ve koğuşta dinlenemediği, bulunduğu koğuş ile avukat görüşme odalarında kameraların bulunması nedeniyle özel hayata saygı hakkının ihlal edildiği, ziyaret süresinin yeterli olmadığı, gerçekleştirilen aramaların onur kırıcı olduğu iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. 29/11/2022 tarihinde saat 07.00 civarında Bayburt M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda görevli infaz ve koruma memurları tarafından sözlü olarak kendisinin ve başka bir mahpusun nakledileceklerine ilişkin bilginin verildiğini,

b. Sabah sayımı öncesi nakil işlemlerinin bitirildiğini, Kurum Müdürü tarafından kendisinin Manavgat S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna, diğer mahpusun ise Ereğli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna gönderileceklerini öğrendiklerini,

c. Çıkış işlemleri sırasında ağız içi arama uygulamasına zorlandığını, sabah kahvaltı etme fırsatı tanınmadan elleri kelepçeli şekilde araca bindirildiğini, saat 20.30 civarında Ereğli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yolculuğa ara verildiğini, orada bir akşam kaldığını ve herhangi bir sorun yaşamadığını,

ç. Ertesi gün sayımdan sonra tekrar yolculuğa başlandığını, yolculuk süresince yalnızca lavabo ihtiyacını gidereceği sırada kelepçesinin çıkarıldığını ve kelepçe nedeniyle yol boyunca yemek yiyemediğini,

d. Manavgat S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna vardıklarında detaylı aramaya itiraz ettiğini fakat zor

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

kullanılarak iç çamaşırları hariç tüm kıyafetlerinin çıkarıldığını ve elbiselerinin X-Ray cihazından geçirildikten sonra kendisine verildiğini, Kurum tarafından aramaya karşı çıkma eyleminden dolayı hakkında disiplin soruşturmasının başlatıldığını,

e. Nakil sonrasında tutulduğu Manavgat S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda kendisine yalnızca bir havlunun verildiğini; kara kalem malzemelerinin, saç havlusunun, kapüşonlu ve şişme montunun, korse ve ortopedik yastığının verilmediğini,

f. Haftada bir gün mektuplarına çıkış yapıldığını,

g. Üç kişilik koğuşta tek başına kaldığını, özellikle gece saatlerinde koğuşun dışarıdan rahatsız edici derecede ses alması nedeniyle dinlenemediğini, bulunduğu koğuşta yemek yediği alan ile banyo-lavabo bölümlerini gören bir kamera olduğunu, bu nedenle özel hayatın gizliliğinin ihlal edildiğini, konuya ilişkin Kurum İdaresine dilekçe yazmasına rağmen bir cevap verilmediğini,

ğ. Görüş süresinin 45 dakika ile sınırlandırıldığını, bu durumun uzak mesafelerden gelen aileleri mağdur ettiğini, açık görüşün adli mahpuslarla aynı ortamda gerçekleştirilmesi sebebiyle ailesinin güvenliğinin tehlikeye girdiğini, açık görüş sırasında ziyaretlerine gelen kişilerle genişliği bir metreden fazla olan masalarda oturmak zorunda bırakıldıklarını, yan yana gelip oturma, sarılma gibi imkânların verilmediğini, ziyaret bitiminde maruz kaldıkları üst araması uygulaması ile “*Duvar dibine geç, kolunu kaldır, ayakkabını çıkart, silkele, çorabını çıkart, ayakkabını göster, üst elbiseni kaldır.*” gibi söylemlerin onur kırıcı olduğunu,

h. Avukat görüşme odasının dört tarafı camla çevrili olmasına ve odada kamera bulunmasına rağmen görüş sonrasında sıkı bir üst araması ile infaz ve koruma personelinin sert söylemlerine maruz kaldığını, bulunduğu Kurumda yaşam alanını daraltan, kişinin onurunu zedeleyen uygulamaların mevcut olduğunu iddia etmektedir.

3. Muhatap Bayburt M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün yazısı gereği, güvenlik ve asayiş nedeniyle, başvuranın Manavgat S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna naklinin uygun görüldüğü ve naklin gerçekleştirmek üzere görevli jandarma personeline teslim edildiği,

b. Mahpusların nakli sırasında alınacak önlemlerin Jandarma Karakol Komutanlığı tarafından gerçekleştirildiği ifade edilmiştir.

4. Muhatap Bayburt Valiliği Merkez İlçe Jandarma Komutanlığından alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın 29/12/2022 tarihinde 08.23'te Bayburt M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan teslim alınarak nakil gideceği Manavgat S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna götürülmek üzere çıkışının yapıldığı,

b. Aynı nakil devriyesinde Ereğli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakli yapılan S. D. isimli mahpusun da olduğu, nakil devriyelerinin birleştirildiği,

c. Nakil devriyesinin yol/mesafe durumu dikkate alınarak yapılan planlanma doğrultusunda; 29/12/2023 tarihinde S. D.'nin Ereğli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna teslim edildiği, başvuranın aynı ceza infaz kurumuna bırakılarak 30/12/2023 tarihinde tekrardan teslim alındığı ve Manavgat S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna teslim edilmek üzere tekrar yola çıkıldığı,

ç. Başvuranın dilekçesinde belirttiği nakil devriyesi süresince yaşadığı iddia edilen olaylarla ilgili olarak mevzuat hükümleri doğrultusunda yol raporunun düzenlendiği ve ilgili raporda başvuranın nakline engel bir sağlık sorununun olmadığı belirtiltiği, raporun Bayburt M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu devriye ekiplerine verildiği, başvuranın takılı kelepçesinin yine mevzuat gereği devriye komutanı tarafından çıkarılmadığı,

d. Başvuranın nakli sırasında Adalet Bakanlığı tarafından Bayburt M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna tahsis edilen sivil transit ring aracının kullanıldığı ve araç içindeki mahpusların yer aldığı bölümün nakle uygun olduğu açıklanmıştır.

5. Muhatap Manavgat S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 22/11/2022 tarihli yazısına istinaden, 30/11/2022 tarihinde Bayburt M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan nakil geldiği,

b. Başvuranın 30/11/2022 tarihinde teslim alındıktan sonra detaylı aramaya karşı koyması ve direnmesi nedeniyle 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Kanun'un ilgili hükmü uyarınca Disiplin Kurulu tarafından disiplin cezası verildiği, detaylı aramaların 29/3/2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkındaki Yönetmelik hükümlerine uygun gerçekleştirildiği,

c. Mezkûr Yönetmelik hükümleri gereği mahpusların dilekçelerinin hafta içi sabah sayımında görevli personel tarafından alındığı ve Mektup Okuma Komisyonu tarafından incelendiği, sakınca görülmeyen dilekçelerin postaneye teslim edildiği,

ç. Başvuranın Kuruma nakil geldiği sırada yanında getirdiği eşyalarından 17/6/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik hükümlerine uygun olanlarının başvurana verildiği, adı geçen Yönetmelik hükümleri gereği başvurana havlu, ortopedik yastık ve bel korsesi ile kara kalem malzemelerinin verildiği, kapüşonlu ve şişme montun yasaklı malzeme gizlemeye müsait olması ve aramayı zorlaştıracak eşyalar arasında bulunması sebebiyle verilemediği,

d. Başvuranın 5275 sayılı Kanun'un ilgili hükmüne istinaden aynı suç grubundan bir mahpus ile ... numaralı koğuşa yerleştirildiği,

e. İdare ve Gözlem Kurulunun 27/10/2022 tarihli kararı doğrultusunda açık ve kapalı görüşlerin 45 dakika olarak uygulandığı belirtilmiştir.

f. 5275 sayılı Kanun kapsamında Kurumda elektronik güvenlik sisteminin bulunduğu, mahpusların bir araya geldiği ortak yaşam alanlarında ve havalandırma bahçelerinde kamera sisteminin mevcut olduğu, kameralar ile mahpusların birbirlerine karşı davranışları ile personelin mahpuslara karşı davranışlarının kontrol altında tutulabilmesinin amaçlandığı, mahpusların kendi yaşam alanları olan banyo, tuvalet ve yatak odalarını izleyen bir kamera sisteminin bulunmadığı,

g. Başvuranın Kuruma nakil olarak geldiği 30/11/2022 tarihinden bu yana Kurumda yapılan kapalı görüşlerden faydalanmadığı; 5/12/2022, 6/3/2023, 1/5/2023, 30/6/2023 ve 25/12/2023 tarihlerinde ise açık görüşlerden faydalandığı,

ğ. İdare ve Gözlem Kurulunun 27/10/2022 tarihli kararına istinaden açık ve kapalı görüşlerin 45 dakika olarak uygulandığı, ilgili mevzuat hükmü gereği görüş salonunda bulunan masaların maddi temasa imkan verecek şekilde yerleştirildiği, Kurum İç Yönergesi uyarınca her mahpusun en fazla dört ziyaretçisi ile görüşme yapabileceği,

h. Başvuranın Kurumda bulunduğu süre içerisinde 10 nakil başvurusunda bulunduğu, nakil taleplerinin Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından kapasite ve doluluk nedeni ile uygun görülmediği belirtilmiştir.

6. Muhatapların yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle;

a. Manavgat S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakil edildiği süreçte iyi halli olduğu, gerçekleştirilen nakil sebebiyle bazı haklarından mahrum bırakıldığı,

b. Hakkında yol raporu düzenlenmeden önce herhangi bir muayeneden geçirilmediği, yol boyunca istifra ettiği, kelepçesinin açılmadığı için yemek yiyemediği, yalnızca lavabo ihtiyacı için kelepçesinin çıkarıldığı,

c. Bulduğu koğuşun havalandırma kısmındaki kameranın yatakların bulunduğu kısmın ön tarafını gösterebildiği, bu durumun hareket alanlarını daralttığı, ortak yaşam alanındaki diğer kameranın ise özel hayatın gizliliğini ihlal ettiği,

ç. Banyo ve tuvalet bölümlerinin iç içe olması nedeniyle uzun süre banyoda kalamadığı, bir kameranın

banyo ve tuvaletin dış kapısını gören yere baktığı, herhangi bir dalgınlık veya unutkanlık halinde tüm mahremiyetin ortadan kalkacağı,

d. Açık görüşlerde konuşmaların dinlenmesi nedeniyle özel hayata saygı gösterilmediği, görüşlerde ailesi ile karşılıklı oturdukları ancak yan yana oturamadıkları ve onlara sarılamadıkları,

e. Ailesinin uzak bir ilde ikamet ettiği, her ay açık görüşe gelme imkânlarının olmadığı, görüşe gelmeleri halinde ise 45 dakikalık sürenin yeterli olmadığı, ziyaretlerin dört kişi ile sınırlandırıldığı, bu sebeplerden ötürü kendisinin ve ailesinin maddi-manevi anlamda zorlandıkları belirtilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

7. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz. (...)"

8. Anayasa'nın "*Özel hayatın gizliliği*" başlıklı 20'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz. (...)"

9. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendinde; "*İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol (OPCAT) hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak.*", (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

10. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamında Kuruma bizzat başvuru yapabileceği belirtilmiştir.

11. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Ön incelemenin yapılması*" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre; "*Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda: a) Kurumun görev alanına girip girmediği (...)* yönlerinden incelenir."

12. Mezkûr Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

13. Mezkûr Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili"

gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

14. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

15. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

16. Başvuran; kendi talebi olmadan başka bir ceza infaz kurumuna nakledildiğini, ağız içi arama uygulamasına zorlandığını, nakil yolculuğu boyunca yalnızca lavabo ihtiyacını gidereceği sırada kelepçesinin çıkarıldığını, nakledildiği Kuruma vardıklarında detaylı aramaya itiraz ettiğini fakat zor kullanılarak iç çamaşırları hariç tüm kıyafetlerinin çıkarıldığını, aramaya karşı çıkma eylemi nedeniyle hakkında disiplin soruşturmasının başlatıldığını, halihazırda bulunduğu Kurumda yalnızca haftada bir gün mektup çıkışının yapıldığını, nakil sonrasında bazı eşyalarının kendisine verilmediğini, üç kişilik odada tek başına kaldığını, odasının özellikle gece saatlerinde rahatsız edici derecede dışarıdan ses alması nedeniyle dinlenemediğini, bulunduğu odada yemek yediği alan ve banyo-lavabo bölümlerini gören bir kamera olduğunu, bu hususa ilişkin Kurum İdaresine dilekçe yazmasına rağmen bir cevap verilmediğini, açık görüş süresinin 45 dakika ile sınırlandırıldığını, açık görüşte ziyaretçileriyle yan yana oturma, sarılma gibi imkânların verilmediğini, ziyaret bitiminde maruz kaldıkları üst araması uygulamasının kendilerini rencide ettiğini, avukat görüşme odasının dört tarafı camla çevrili olmasına ve odada kamera bulunmasına rağmen görüş sonrasında üst araması ile infaz ve koruma personelinin sert söylemlerine maruz kaldığını iddia etmektedir.

17. Başvurunun esas incelemesi yapılmadan önce Kurumun, OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması görevi açıklanmalı ve başvuru konusunun bu kapsamda kalıp kalmadığı değerlendirilmelidir.

18. 6701 sayılı Kanun'un genel gerekçesinde ulusal önleme mekanizması görevinin kapsamı; özgürlüklerinden mahrum bırakılan kişilerin alıkonuldukları ceza ve tutukevleri, kamplar, bakım merkezleri gibi yerlerde işkence ve kötü muamele vakalarının yaşanmaması amacıyla bu yerlere yönelik izleme, inceleme, denetleme, değerlendirme ve raporlama faaliyeti şeklinde açıklanmıştır.

19. OPCAT'in 19'uncu maddesi uyarınca ulusal önleme mekanizmaları; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı korunması amacı ile bu kişilere yönelik tutumu düzenli olarak izlemek, sonucunda hazırlanacak raporlarda özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilere yönelik muamele ve koşulların iyileştirilmesi ve işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî ya da onur kırıcı muamele ya da cezanın önlenmesi için Birleşmiş Milletlerin ilgili normlarını dikkate alarak ilgililere tavsiyelerde bulunmakla yetkilendirilmiştir.

20. Ulusal önleme mekanizmaları işkence ve kötü muamelenin önlenmesine yönelik proaktif çalışmalar

yürütmektedir. Ulusal önleme mekanizması kapsamında alıkonulma yerlerine yapılan ziyaretlerin ana amacı, özgürlüğünden mahrum bırakılanlara yönelik muamele ve alıkonulma koşullarının izlenmesini ve raporlanmasını gerektirmektedir.

21. Başvuran görüş sürelerinin 45 dakika ve ziyaretçi sayısının dört kişi ile sınırlandırıldığı, görüşmelerin uzak mesafelerle gerçekleştirildiği ve yan yana oturma imkânının tanınmadığını iddia etmiştir.

22. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin (AİHS) 8'inci maddesine göre; “(1) Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir. (2) Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir.”

23. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) göre, hükümlü ve tutukluların hukuka uygun olarak özel ve aile hayatının sınırlandırılması cezaevinde tutulmanın kaçınılmaz ve doğal bir sonucudur. Öte yandan hükümlü ve tutukluların özel ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkı, cezaevi idaresinin hükümlü ve tutukluların ailesi ve yakınlarıyla temasını devam ettirecek önlemleri almasını zorunlu kılmaktadır (AİHM, *Messina/İtalya*, B. No: 25498/94, 28/12/2000, para. 61; *Vlasov/Rusya*, B. No: 78146/01, 12/6/2008, para. 123; *Kučera/Slovakya*, B. No: 48666/99, 17/7/2007, para. 127). Bununla beraber bu yükümlülük yerine getirilirken cezaevinde tutulmanın kaçınılmaz ve doğal sonuçlarının gözetilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda kamu düzeni ve suç işlenmesinin önlenmesi ile özel hayata ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkı arasında adil bir denge sağlanmalıdır. Ancak cezaevinde bulunmanın doğal sonucu olarak idarenin tutuklu ve hükümlülerin özel ve aile hayatına müdahale konusunda takdir yetkisinin daha geniş olduğu gözetilmelidir (Anayasa Mahkemesi [AYM], *Mehmet Koray Eryaşa*, B. No: 2013/6693, 16/4/2015, para. 89).

24. AİHM, yaklaşık bir yıl boyunca ziyaretçi kabul etme hakkını kısıtlayan disiplin cezalarının verilmesine ilişkin önüne gelen bir başvuruyu AİHS'in 8'inci maddesi kapsamında incelemiştir (AİHM, *Gülmez/Türkiye Kararı*, B. No: 16330/02, 20/5/2008). AYM de E.A. kararında, başvuranın açık görüş hakkından yararlandırılmadığına ilişkin iddiasını aile hayatına saygı hakkı kapsamında incelemiştir (AYM, *E.A.*, B. No: 2017/16500, 6/11/2021).

25. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde Kurumun görevleri sayılmış olup bu alanlar dışında genel insan hakları ihlali iddiaları kapsamında Kuruma başvuru inceleme yetkisi verilmemiştir. Dolayısıyla, başvurunun salt alıkonulma yerinden yapılmış olması ulusal önleme mekanizması görevi kapsamında incelenmesi için yeterli bulunmamaktadır.

26. Yukarıda alıntı yapılan AİHM ve AYM kararları çerçevesinde, mahpusların aile bireyleri ve yakınlarıyla ceza infaz kurumunda açık ya da kapalı görüş yapmalarının ve bu görüşlere ilişkin sınırlamaların özel ve aile hayatına saygı hakkı kapsamında olduğu görülmektedir. Dolayısıyla başvuranın iddialarının işkence ve kötü muamele yasağı ihlaline yönelik olmadığı ve başvurunun özünün aile hayatına saygı hakkı kapsamında kaldığı değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda, Kurumun Ulusal Önleme Mekanizması görevi kapsamına girmediği değerlendirilen mezkûr iddianın Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile mezkûr Yönetmelik'in 67'nci maddesi uyarınca kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

27. Başvuranın üst araması, detaylı arama, ağız içi arama gibi uygulamalara maruz kaldığı iddiasına ilişkin olarak muhatap tarafından aramaların mevzuat hükümlerine uygun olarak gerçekleştirildiği belirtilmiştir.

28. AİHM, AİHS'in 3'üncü maddesinin demokratik toplumların en temel değerlerinden birini kapsadığını yinelemektedir. En zor koşullarda bile AİHS, işkenceyi ve insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya cezayı

kesin ifadelerle yasaklamaktadır. 3'üncü madde istisnalara ilişkin bir hüküm getirmez ve 15'inci maddenin ikinci paragrafı uyarınca, kişinin yaşamını tehdit eden acil bir durum söz konusu olduğunda bile bu maddeden herhangi bir sapmaya izin verilmez (AİHM, *Selmouni/Fransa [BD]*, B. No: 25803/94, 28/7/1999, para. 95; *Assenov ve diğerleri/Bulgaristan*, B. No: 24760/94, 28/10/1998, para. 93).

29. 5275 sayılı Kanun'un "Arama" başlıklı 36'ncı maddesine göre; "Kurumlarda, odalar ve eklentilerinde, hükümlülerin üst ve eşyasında habersiz olarak her zaman arama yapılabilir. Her ay bir kez mutlaka arama yapılır. Aramalar, gerektiğinde dış güvenlik görevlileri veya kolluk kuvvetleriyle veya diğer kamu görevlilerince ortaklaşa gerçekleştirilebilir."

30. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in "Arama, güvenlik tatbikatı ve sayım" başlıklı 34'üncü maddesinin ikinci fıkrası şöyledir:

"Hükümlünün üzerinde, kuruma sokulması veya bulundurulması yasak madde veya eşya bulunduğu dair makul ve ciddi emarelerin varlığı ve bunun başka suretle tespitinin olanaksız olması durumunda, kurum en üst amirinin gerekli görmesi hâlinde, detaylı olarak veya beden çukurlarında aşağıda belirtilen usullere göre arama yapılabilir: a) Detaylı arama, hükümlünün utanma duygusunu ihlal etmeyecek şekilde ve görevli dışında kimsenin görmemesini sağlayacak tedbirler alınarak gerçekleştirilir. Arama sırasında hükümlüye tek kullanımlık giyim önlüğü verilir. b) Arama sırasında önce bedenin üst kısmındaki giysiler çıkarttırılır, bedenin alt kısmındaki giysiler üst kısmındaki giysiler giyildikten sonra çıkarttırılır. Bu giysiler de mutlaka aranır. c) Detaylı arama sırasında bedene dokunulmaması için gerekli özen gösterilir ve görevli tarafından eldiven kullanılır. Aranan kişinin beden çukurlarında bir şeyin bulunduğu dair makul ve ciddi emarelerin bulunması hâlinde öncelikle, hükümlüden madde veya eşyanın kendisi tarafından çıkartılması istenir, aksi hâlde bunun zor kullanılarak gerçekleştirileceği bildirilir. Beden çukurlarındaki arama, cezaevi tabibi tarafından yerine getirilir. ç) Detaylı arama, mümkün olan en kısa süre içinde bitirilir ve işlem tutanağa bağlanır, tutanakta arama yapan görevliler ile hükümlünün imzası bulunur. Hükümlünün imzadan kaçınması hâlinde bu durum tutanağa geçirilir."

31. Dünya Tabipler Birliğinin en son 2016 yılında gözden geçirilen Mahkumlarda Beden Aramalarıyla ilgili Açıklamasında; arama işlemlerinin insancıl biçimde, özel yerlerde ve mahpusa saygılı bir biçimde yapılması gerektiği, aramayı gerçekleştiren personelin mahpusla aynı cinsiyette olması gerektiği, aramayı gerçekleştirecek personelin yeterli tıbbi bilgi ve beceriye sahip olması gerektiği, beden boşluğu aramalarında ancak istisnai durumlarda hekim katılımının gerçekleşeceği belirtilmiştir. İlgili mevzuat uyarınca beden çukurlarında yapılan aramalar da ceza infaz kurumu hekimi tarafından gerçekleştirilmelidir. Beden çukuru kavramına vücudun hangi kısımlarının dâhil olacağı ayrıntılı olarak Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik hükümleri ile düzenlenmemiştir. Bu hususta, 17/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 75'inci maddesi ve 1/6/2005 tarihli ve 25832 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ceza Muhakemesinde Beden Muayenesi, Genetik İncelemeler ve Fizik Kimliğin Tespiti Hakkında Yönetmelik'in 3'üncü maddesi ile düzenlenen iç beden muayenesine ilişkin düzenlemelerden kafa, göğüs, karın boşlukları ile cilt altı dokularının beden çukuru kavramı içerisinde sayılabileceği değerlendirilmektedir.

32. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 28/2/2017 tarihli, 2016/800 Esas ve 2017/120 Karar sayılı kararı ile 19/3/2019 tarihli, 2016/707 Esas ve 2019/220 Karar sayılı kararlarında; "(...) Bu bölgeler haricindeki ağız, koltuk altı gibi beden boşlukları ile ayak, kol, saç arası gibi vücut bölgelerine tıbbi araç veya yöntemler kullanılmaksızın bakılması arama hükümlerine tabidir." şeklinde hüküm kurulmuştur. Söz konusu kararlara göre, ağız aramasının gerçekleştirilmesi için tıbbi araç veya yöntem gerekli değildir.

33. 12/3/1983 tarihli ve 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu'nun "*Jandarmanın genel olarak görevleri*" başlıklı 7'nci maddesinde; "*Emniyet ve asayiş ile kamu düzenini sağlamak, korumak ve kollamak, kaçakçılığın men, takip ve tahkik etmek, suç işlenmesini önlemek için gerekli tedbirleri almak ve uygulamak, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinin dış korunmalarını yapma...*" jandarmanın görevleri arasında sayılmıştır.

34. Bununla beraber, 21/1/2017 tarihli ve 29995 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Yönetmeliği'nin "*Sevk ve nakil edilecek tutuklu ve hükümlülerin teslim alınması*" başlıklı 28'inci maddesinin birinci fıkrasına göre; "*Tutuklu ve hükümlülerin teslim alınması sırasından öncelikle bu kimselerin yetkili makamlarca sevk ve nakli istenen kimseler olup olmadığı araştırılarak üstleri aranır. Yanlarında silah, kaçmalarına yardım edecek tehlikeli bir alet ya da para ve kıymetli eşya varsa alınır. Teslim alınan nesnelere cins ve miktarlarını gösterir bir alındı belgesi, tutuklu ve hükümlülere verilir. Yapılan işlem sevk pusulasına yazılır.*" Söz konusu hükümde, mahpusların teslim alınmasında üstlerinin jandarma tarafından aranacağı belirtilmiştir. Bu hükümler çerçevesinde, jandarma tarafından yapılan ağız içi aramaların, mahpusların ceza infaz kurumuna girişinde veya çıkışında Kurumun güvenliğini tehlikeye düşürecek veya suç unsuru teşkil edebilecek bir cismin kuruma girişini önlemek amacıyla yapılan bir arama olduğu anlaşılmaktadır. Ağız içi arama dışında kalan diğer aramaların ise mevzuat kapsamında ve güvenlik gerekçesiyle gerçekleştirildiği anlaşılmış olup kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

35. Başvuranın detaylı aramaya itiraz etmesi nedeniyle hakkında disiplin soruşturması başlatıldığı iddiasına ilişkin olarak ise muhatap tarafından başvuranın detaylı aramaya karşı koyması ve direnmesi neticesinde 30/11/2022 tarihinde tutanak tanzim edildiği ve başvuran hakkında disiplin soruşturması başlatılarak başvurana bir ay ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası verildiği belirtilmiştir. 5275 sayılı Kanun'un "*Ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma*" başlıklı 43'üncü maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendinde; "*Aramaya karşı çıkmak*" ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma disiplin cezasını gerektiren eylemler arasında sayılmıştır. Bu doğrultuda, muhatabın cevabi yazısı konuya ilişkin mevzuat hükmü ile incelendiğinde; muhatap tarafından başvuranın mevzuata aykırı eylemi sebebiyle mevzuatta belirtilen disiplin cezasının uygulandığı, bu kapsamda yasaya uygun olarak verilen disiplin cezasına ilişkin muhatap tarafından hak ihlalinin gerçekleştirilmediği anlaşılmıştır.

36. Başvuranın nakil gerçekleştirilirken sadece lavabo ihtiyacının karşılanacağı sırada kelepçesinin çıkarıldığı iddiasına ilişkin olarak muhatap tarafından başvuran ile mahpus S.D.'nin nakil devriyelerinin birleştirildiği, S.D.'nin Ereğli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna teslim edildiği, bir gün adı geçen ceza infaz kurumunda tutulan başvuranın ertesi gün Manavgat S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna teslim edilmek üzere alınarak tekrar yola çıkıldığı, başvuranın nakli sırasında Adalet Bakanlığı tarafından Bayburt M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna tahsis edilen sivil transit ring aracının kullanıldığı ve aracın nakil için uygun olduğu, düzenlenen yol raporunun Bayburt M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunca devriye ekiplerine verildiği, JGY 456-3 (C) Ceza İnfaz Kurumlarının Dış Koruması ile Sevk ve Nakil Hizmetleri Yönergesi'nin ilgili hükümleri gereği takılı kelepçenin devriye komutanı tarafından çıkarılmadığı açıklanmıştır.

37. Adı geçen Yönerge'nin 24'üncü maddesinin ilgili bentlerinde; "*Hükümlü ve tutukluların kaçmasını önlemek amacıyla, kelepçe takmak, sevk edilenin koluna girmek, yeteri kadar personel ile etrafında çember oluşturmak gibi sağlığa zarar vermeyecek gerekli tüm önlemler alınır. Kelepçeli götürülen Hükümlü ve tutukluların, ölüm, yaralanma, kalp krizi, ağır hastalık, zorunlu ihtiyaçlar gibi zaruri haller dışında kelepçeleri açılmaz.*" hükmü yer almaktadır.

38. AİHM, bir kötü muamelenin AİHS'in 3'üncü maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için belli bir şiddet seviyesine ulaşması gerektiğini, bu asgari seviyenin göreceli olduğunu, vakadaki muamelenin niteliği ve

bağlamı, icrasının şekli ve yöntemi, süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ve bazı durumlarda mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi koşullara bağlı olduğunu ifade etmiştir (AİHM, *Bouyid/Belçika*, B. No: 23380/09, 28/9/2015, para. 86).

39. AİHM, koşullar makul olarak değerlendirilebilecek şekilde gerekli kıldığı müddetçe, hukuka uygun olarak özgürlüğü kısıtlanan bir kişinin kelepçelenmesinin tek başına AİHS'in 3'üncü maddesinin ihlaline neden olmayacağını ifade etmektedir (AİHM, *Raninen/Finlandiya*, B. No: 20972/92, 16/12/1997, para. 56).

40. Avrupa Cezaevi Kuralları'nın "*Mahpusların Nakli*" başlıklı 32'nci maddesine göre; "*Mahpuslar bir cezaevine nakledildiğinde veya cezaevinden alındığında ya da mahkeme veya hastane gibi diğer kurumlara sevk edildiğinde, toplumun gözü önünde mümkün olabildiğince az tutulmalı ve kimliklerinin açığa çıkmamasının temini için uygun güvenlik önlemleri alınmalıdır. Mahpusların nakillerinin, havalandırma veya ışıklandırması yetersiz olan ya da onlara gereksiz olarak fiziksel acı verecek ya da onurlarını kırarak taşıtlarda yapılması yasaklanmalıdır.*" ; "*Kısıtlayıcı Gereçler*" başlıklı 68'inci maddesine göre; "*Kısıtlayıcı gereçler yalnızca gereken süre boyunca kullanılacak ve kısıtlanmamış hareketin oluşturduğu riskler ortadan kalkar kalkmaz kaldırılacaktır. Gerektiğinde, nakil sırasında kaçmaya karşı engelleyici bir önlem olarak kullanılır. (...)*"

41. Mahpuslara Muameleye Dair Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları'nın (Nelson Mandela Kuralları) "*Kısıtlama araçları*" başlıklı 47'nci maddesine göre; "*1. Niteliği gereği acı verici ve küçük düşürücü olan zincir, pranga ve diğer kısıtlama araçlarının kullanımı yasaktır. 2. Öteki kısıtlama araçları ancak yasa izin verdiği ve aşağıdaki durumlarda kullanılır: (a) Mahpus, adli veya idari otoritenin önüne çıkarılmadan çözülmesi kaydıyla; nakil sırasında kaçma ihtimaline karşı önlem olarak (...)*"

42. 5275 sayılı Kanun'un "*Nakillerde alınacak tedbirler*" başlıklı 58'inci maddesine göre; "*(1) Hükümlülerin kuruma veya başka bir yere götürülüp getirilmesi sırasında, halkla bir araya gelmelerine ve başkaları tarafından görülmelerine engel olacak tedbirler alınır. (2) Hükümlü, havalandırma ve ışık durumu yetersiz araçlarla, eziyet verici veya onur kırıcı şekilde nakledilemez. Nakil sırasında alınacak tedbirler, hükümlünün firarını önleyici ve yukarıdaki fıkra yazılı engelleri gerçekleştirici sınırları aşamaz, birbirleriyle ve görevlilerle herhangi bir tartışmaya girmelerini engelleyici boyutları geçemez.*"

43. Bayburt-Antalya arası yol mesafesinin yaklaşık 1.070 km, Bayburt-Konya arası yol mesafesinin yaklaşık 840 km, Konya-Antalya arası yol mesafesinin ise yaklaşık 265 km olduğu göz önünde bulundurulduğunda; başvuranın Bayburt'tan Antalya'ya nakli için önce Konya'ya gidilmiş, Konya'da bulunan Ereğli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bir gün tutulduktan sonra Antalya'ya teslim edilmek üzere tekrar yola çıkmıştır.

44. Yukarıda yer verilen ulusal ve uluslararası düzenlemeler, muhatap Kurumun cevabi yazısı ve ekleri ile birlikte değerlendirildiğinde; başvuranın Bayburt M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan Manavgat S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna naklinin doğrudan gerçekleştirilmediği, başka bir mahpus ile nakil devriyesinin birleştirilerek yolculuğa bir gün ara verildiği, başvuranın ertesi gün tekrar alınarak Antalya'ya nakil işleminin tamamlandığı, dolayısıyla nakil yolculuğunun peyderpey gerçekleştirildiği ve yolculuğa ara verilen süre zarfında başvuranın tutulduğu Ereğli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda temel gereksinimlerini giderdiği, başvuranın kelepçe ile gerçekleştirilen nakil yolculuğunun aralıksız olmadığı anlaşılmıştır. Keza, temel ihtiyaçların karşılanması noktasında, başvuranın dilekçesinde ifade ettiği üzere, bir günlük süre için tutulduğu Ereğli T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda herhangi bir sorun yaşamadığı, başvuranın nakil yolculuğu haricindeki süre zarfında temel ihtiyaçlarını karşılayabildiği görülmüş; bununla birlikte sivil transit ring aracı ile gerçekleştirilen nakilde, nakil yolculuğu sırasında ve güvenlik gerekçesiyle kelepçe takıldığı, yolculuk harici kelepçenin çıkarıldığı anlaşılmış

olup kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

45. Başvuranın cevabi yazısında belirttiği nakil gerçekleştirilmeden düzenlenen yol raporu öncesi herhangi bir muayeneden geçirilmediği iddiasına ilişkin olarak muhatabın cevabi yazısı ve ekleri incelendiğinde; konuyla ilgili Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün Ceza İnfaz Kurumlarının Tahsisi ve Nakil İşlemleri konulu 151 No.lu Genelge'nin "*Nakiller ve Nakillerde Uygulanacak Usul ve Esaslar* başlıklı 2'nci maddesinde yer alan; "*Hükümlü ve tutuklular nakilden önce aranacak ve kurum hekimine, yoksa diğer bir resmî hekime muayene ettirilecektir. Muayene sonucu yola çıkarılamayacağı anlaşılanların, kurumun en üst amirince derhâl resmî bir sağlık kuruluşuna sevkleri sağlanarak, biri hastalığın uzmanı olmak üzere en az iki uzman hekimin imzaladığı ve hastane başhekiminin onayladığı resmî rapor ile mazeretinin belgelenmesi hâlinde nakil, mazeret ortadan kalkıncaya kadar geri bırakılacak ve durum Bakanlığa bildirilecektir.*" hükmü doğrultusunda hareket edildiği ve Kurum doktoru tarafından başvuranın muayenesinin yapıldığı belirtilmiş, başvuranın nakline engel bir sağlık sorununun olmadığına istinaden yol raporu düzenlenerek revir vizite defterine kaydının düşüldüğü tespit edilmiş olduğundan muhatap tarafından hak ihlalinin gerçekleştirilmediği değerlendirilmiştir.

46. Başvuranın üç kişilik koğuştaki tek başına kaldığı, koğuştaki yeterince dinlenemediği iddiasına ilişkin olarak muhatap tarafından 5275 sayılı Kanun'un "*Hükümlülerin Gruplandırılması*" başlıklı 24'üncü maddesinde yer alan; "*(1) Hükümlüler; a) İlk defa suç işleyenler, mükerrirler, itiyadî suçlular veya suç işlemeyi meslek edinenler, b) Akli ve bedensel durumları nedeniyle veya yaşları itibarıyla özel bir infaz rejimine tâbi tutulması gerekenler, c) Tehlike hâli taşıyanlar, d) Terör suçluları, e) Suç örgütlerine veya çıkar amaçlı suç örgütlerine mensup olan suçlular, gibi gruplara ayrılırlar. (2) Hükümlüler ayrıca yaşları, hükümlülük süreleri ve suç türleri itibarıyla da gruplandırılırlar.*" hükmüne istinaden başvuranın aynı suç grubundan bir mahpus ile ... numaralı koğuşa yerleştirildiği belirtilmiş olup başvuranın soyut, temeli olmayan ve açıkça dayanaktan yoksun olduğu değerlendirilen mezkûr iddiasının kabul edilmez olduğu anlaşılmıştır.

47. Başvuranın buldukları koğuştaki görüş odalarının kameralarla izlenmesinin özel hayatın gizliliğini ihlal ettiği iddiasına ilişkin olarak muhatap tarafından Kurumda elektronik güvenlik sisteminin bulunduğu, mahpusların bir araya geldiği ortak yaşam alanlarında ve havalandırma bahçelerinde kamera sisteminin mevcut olduğu, mahpusların kendi yaşam alanları olan banyo, tuvalet ve yatak odalarını izleyen bir kamera sisteminin bulunmadığı ifade edilmiştir.

48. Avrupa Konseyi Bakanlar Kurulu Komitesinin üye devletlere Avrupa Cezaevi Kuralları Hakkında 2006/2 No.lu Tavsiye Kararı'nın "*Yerleştirme ve Barınma*" başlıklı 18'inci maddesinin onuncu fıkrasına göre; "*Bütün mahpusların kaldıkları yerler, onların kaçma ve kendilerine veya başkalarına zarar verme tehlikesine karşı asgari sınırlayıcı güvenlik düzenlemelerine uygun koşullarda olmalıdır.*"

49. 5275 sayılı Kanun'un "*Kapalı ceza infaz kurumları*" başlıklı 8'inci maddesinde; "*Kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir.*" hükmü bulunmaktadır. Söz konusu hüküm gereği, kapalı ceza infaz kurumlarında elektronik güvenlik sistemi bulundurulmaktadır. Bunun bir sonucu olarak kapalı ceza infaz kurumlarında, mahpuslar ile personelin birbirine karşı davranışlarının kontrol altına alınabilmesi ve kötü muamelenin önlenmesi adına kamera sistemine yer verilmektedir.

50. Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetim, Dış Koruma, Hükümlü ve Tutukluların Sevk ve Nakilleri ile Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Protokol'ün "*Kurumların Teknik Donanımı*" başlıklı 15'inci maddesinin

birinci fıkrasında; “Yüksek güvenliikli ceza infaz kurumundan başlamak üzere, mevcut kapalı ceza infaz kurumlarının dış korumasındaki aydınlatma, kule, tel örgü, kafes tel, ihata duvarı, dinleme cihazı, kamera, nöbetçi kulübeleri, kapı ve pencere demirleri ve elektronik kontrol cihazları gibi fiziki noksanlıkların giderilmesi suretiyle, tünel kazılarak vuku bulacak firarları önlemek amacıyla, Adalet Bakanlığınca bütçe imkânları ölçüsünde gerekli tedbirler alınır. Adalet Bakanlığınca belirlenecek ceza infaz kurumlarında dinleme ve kamera sistemi kurulur.” hükmüne yer verilmiştir.

51. Anılan hükümlere uygun olacak şekilde kapalı ceza infaz kurumlarında; ortak yaşam alanlarının kamera ile izlenmesi, oda ve koğuşlarda bulunan tuvalet ve banyolar ile yatılan ve kıyafet değiştirilen alanların ise kamera ile izlenmemesi ve kayda alınmaması gerekmektedir.

52. Başvuranın mezkûr iddiası muhatap Kurumun cevabi yazısı ve yukarıda yer verilen hükümlerle birlikte değerlendirildiğinde; ceza infaz kurumlarında tutulan kamera kayıtlarının mahpuslar arasında meydana gelebilecek şiddet olaylarının önlenmesinde veya erken müdahale ile daha vahim boyutlara ulaşmadan sonlandırılmasında, yaşanması muhtemel olaylardan sonra delillerin tespitinde, mahpusların birbirleri üzerinde tahakküm kurmasının engellenmesine katkı sağladığı, proaktif amaçla kurulan kameraların önleyici bir tedbir niteliğinde olduğu anlaşılmış olup muhatap tarafından hak ihlaline varan bir uygulamanın gerçekleştirilmediği kanaatine varılmıştır.

53. Başvuranın haftanın bir günü mektup çıkışının yapıldığı iddiasına ilişkin olarak muhatap tarafından mahpusların dilekçelerinin hafta içi sabah sayımında görevli personel tarafından alındığı ve Mektup Okuma Komisyonu tarafından incelendiği, sakınca görülmeyen dilekçelerin postaneye teslim edildiği ifade edilmiştir.

54. Mezkûr Yönetmelik'in “Mektupların gönderilmesi ve gelen mektupların verilmesi” başlıklı 104'üncü maddesinde; “76'ncı maddeye göre mektup alma ve gönderme hakkı kapsamında hükümlüler tarafından yazılan mektup, faks ve telgraflar, zarfı kapatılmaksızın bu işle görevlendirilen ikinci müdür başkanlığında, idare memuru ve yüksekokul mezunu iki infaz ve koruma memuru tarafından oluşturulan mektup okuma komisyonuna iletmek üzere güvenlik ve gözetim servisi personeline verilir. Yapılan incelemeden sonra gönderilmesinde sakınca görülmeyen mektuplar üzerine görüldü kaşesi vurulur, zarf içerisine konularak kapatılır ve postaneye teslim edilir. (2) Resmi makamlara veya savunması için avukatına gönderilenler hakkında 76 ncı maddenin dördüncü fıkrası hükmü uygulanır. (3) Hükümlülere gönderilen ve açılıp incelendikten sonra verilmesinde sakınca olmadığı anlaşılan mektup, faks ve telgraflar zarfları ile birlikte verilir.” hükümleri yer almaktadır.

55. Muhatap Kurum tarafından gönderilen başvurana ait mektup kayıtları incelendiğinde; 12/12/2022 tarihinden 14/5/2024 tarihine kadar geçen süre zarfında başvuranın dilekçesinde iddia ettiği gibi yalnız haftanın bir günü mektup çıkışının yapılmadığı, aynı haftanın birden fazla gününde başvuranın mektuplarının çıkışının yapıldığı tespit edilmiş olup muhatap tarafından hak ihlalinin gerçekleştirilmediği kanaatine varılmıştır.

56. Başvuran tarafından mantosunun/montunun, kara kalem malzemelerinin, saç havlusunun, bel korsesinin ve ortopedik yastığının verilmediği iddiasına ilişkin olarak Ceza İnfaz Kurumlarında Bulundurulabilecek Eşya ve Maddeler Hakkında Yönetmelik'in “Giyim Eşyaları” başlıklı 7'nci maddesinde; “Hükümlülerin koğuş, oda ve eklentilerinde birer adet palto, manto ve mont, iki adet ceket veya ceket yerine kullanılabilen hırka, dört adet pantolon ve/veya etek, bayan için iki adet elbise, bir takım eşofman, dört adet gömlek, iki adet kazak, iki takım pijama, bir spor ayakkabısı, bir kışlık ayakkabı, bir iskarpin, üç adet tişört, iki adet kravat, bir adet kemer, gerektiği kadar iç çamaşırı, çorap, bir terlik, havlu ve bir bornoz ile kaşkol, 25/11/1925 tarihli ve 671 sayılı Şapka İktisâsı Hakkında Kanuna aykırı olmayan bir adet şapka bulundurulmasına izin verilir. Hükümlüler; ceza infaz kurumu dışından getirilmesine izin

verilen giyim eşyalarından eskiyenlerini, yenileriyle değiştirebilir.” hükmü yer almaktadır.

57. Mezkûr Yönetmelik'in “Sağlık” başlıklı 12’nci maddesinde; “Hükümlüler, koğuş, oda ve eklentilerinde hekim raporuyla belgelendirilmek koşuluyla, sağlıkları için gerekli protez ve benzeri tıbbi araçları ve eşyaları bulundurabilir.” hükmü ve aynı Yönetmelik'in “Bulundurulabilecek hayvanlar ile diğer eşyalar” başlıklı 15’inci maddesinin ilgili bölümünde ise “Ceza infaz kurumu işyurdu yönetim kurulunca kantinde satışına karar verilen, bu Yönetmelikte sayılmayan ve kurum güvenliğini tehlikeye düşürmeyen eşyaların stok oluşturmayacak şekilde koğuş, oda ve eklentilerde bulundurulmasına izin verilebilir.” hükmü yer almaktadır.

58. Başvuranın nakil sonrasında mantosunun/montunun verilmediği iddiasına ilişkin olarak adı geçen Yönetmelik'te her ne kadar mahpusların koğuşlarında/odalarında birer adet manto/mont bulundurabileceği belirtilmiş olsa da başvurana ait manto/montun kapüşonlu ve şişme manto/mont niteliğinde olmasından kaynaklı muhatap tarafından yasaklı malzeme gizlemeye müsait olması ve aramayı zorlaştıracak eşya niteliğinde olması nedeniyle başvurana verilemediği, bu sebeple muhatap tarafından gerçekleştirilen işlemin güvenlik gerekçesine dayandığı anlaşılmış; konuya ilişkin muhatap tarafından Kurum İdaresi ile mahpusların güvenliği esas alınarak hareket edildiği tespit edilmiş, bu sebeple hak ihlali teşkil eden bir uygulamanın bulunmadığı değerlendirilmiştir.

59. Başvuranın kara kalem malzemelerinin, saç havlusunun, bel korsesinin ve ortopedik yastığının verilmediği iddiasına ilişkin olarak ise muhatap tarafından gönderilen belgeler incelendiğinde; ortopedik yastık, bel korsesi, saç havlusu ve resim malzemelerinin başvurana imza karşılığında teslim edildiği görülmüş olup muhatap Kurum tarafından hak ihlalinin gerçekleştirilmediği anlaşılmıştır.

60. Sonuç olarak ceza infaz kurumundaki tutulma koşulları bir bütün olarak değerlendirildiğinde, yukarıda açıklanan nedenlerle başvurudaki iddialar kapsamında kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

4/7/2024 tarihinde, Saffet BALIN'ın karşı oyuyla OY ÇOKLUĞUYLA, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

Ek: 2024/608 N. Ç. Kararı Saffet BALIN Karşı Oyu (1 Sayfa)

16.07.2024

KARŞI OY GEREKÇESİ

Karar Adı : N. Ç.
Karar Numarası : 2024/608

6701 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin birinci fıkrası "*Kurum, başvuruları ve resen yaptığı incelemeleri başvuru ve resen inceleme kararı tarihinden itibaren en geç üç ay içinde sonuçlandırır. Bu süre, Başkan tarafından bir defaya mahsus olmak üzere en fazla üç ay uzatılabilir.*" hükmünü haizdir. İlgili hüküm uyarınca başvuruların incelenmesi ve karara bağlanması için belirlenen sürenin azami olarak altı ay olduğu açıktır.

Somut başvuruda, yukarıda yer verilen normatif düzenlemedeki azami süreye uyulmadığı görülmektedir. Kurumumuzun insan kaynağı ile beraber değerlendirildiğinde mevcut durumdaki olağan dışı gecikmenin makul görülebilmesi mümkün değildir. Kaldı ki aynı dönemde Kurumun insan kaynağının "tali" olarak değerlendirilebilecek faaliyetlere kanalize edildiği görülmektedir. Bu durum Kurumun insan kaynağının etkili ve verimli olarak kullanılamaması ve iş akış takiplerinin düzenli olarak yapılamamasının olağan sonucudur.

Mücbir sebepler hariç olmak üzere başvuruların öngörülen yasal sürede sunulmamasında sorumluluğu olan personel hakkında gerekli tahkikatın da yapılması gerektiği şerhiyle birlikte yukarıda sıralanan gerekçelerle sayın çoğunluğun görüşüne iştirak edilememiştir.

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>